

Hukuki Ehliyeti De?erlendirme Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hukuki Ehliyeti De?erlendirme Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23072>

Özet

Hukuki Ehliyeti Değerlendirme Formu (HEDEF), bireylerin yasal yetkinliklerini ve hukuki işlemlerini idrak etme kapasitelerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş standart bir ölçektir. Özellikle adli **psikiyatri** alanında, kişinin vasiyet düzenleme, sözleşme yapma veya diğer hukuki süreçleri anlama yeteneği olan **hukuki ehliyet** durumunu nesnel kriterlerle saptamaya hedefler. Can, Sercan ve arkadaşları tarafından 2006 yılında geliştirilen bu form, yüksek psikometrik özelliklere ve güçlü iç tutarlılığa sahiptir.

Anahtar Kelimeler

HEDEF, Hukuki Ehliyet, Adli Psikiyatri, Ölçek Geliştirme, Güvenilirlik, Geçerlilik, Yasal Yetkinlik.

Yazarlar

Can, Y., Sercan, M., Saatçioğlu, Ö., Soysal, H., Uygur, N.

Amaç

Hukuki Ehliyeti Değerlendirme Formu'nun (HEDEF) temel amacı, bireylerin akıl sağlığı durumları nedeniyle medeni hukuk alanındaki işlemleri (örneğin, sözleşme, vasiyetname vb.) yapma yeteneğine sahip olup olmadıklarını, klinik ve yasal standartlara uygun bir şekilde değerlendirmektir. Bu araç, klinisyenlere ve adli mercilere, kişinin karar verme kapasitesinin ve sorumluluk bilincinin belirlenmesinde yardımcı olacak bir rehber sağlamaktadır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapı, bireyin yasal sonuçları anlama ve bu sonuçlara uygun hareket etme yeteneği olarak tanımlanan **hukuki ehliyet** veya yasal yetkinliktir. Bu yapı, genellikle bilişsel işlevler (hafıza, dikkat, muhakeme), duygusal durumun karar verme üzerindeki etkisi ve irade gücünü (volisyon) içeren çok boyutlu bir değerlendirmeyi gerektirir. HEDEF, bu karmaşık yapıyı klinik ortamda sistematik olarak incelenmesini sağlar.

Geçerlik

HEDEF'in **geçerliliği**, öncelikle eş zamanlı geçerlik (concurrent validity) yöntemleri kullanılarak araştırılmıştır. Geliştirme çalışmasında, HEDEF'in sonuçları halihazırda kabul görmüş ve yaygın olarak kullanılan üç farklı ölçekle karşılaştırılmıştır:

Kısa Akıl Muayenesi (KAM)

Kısa Psikiyatrik Değerlendirme Ölçeği (KPDÖ)

Bütünsel Gerileme Ölçeği (BGÖ)

Bu kararlaştırmalar, HEDEF'in, hem bilişsel ilev bozuklukların hem de genel psikiyatrik semptom şiddetini ölçen standart araçlarla uyumlu sonuçlar verdiğini ortaya koyarak, ölçeğin ilgili yapıya tutarlı bir şekilde ölçme yeteneğini desteklemiştir.

Güvenilirlik

Hukuki Ehliyeti Değerlendirme Formu (HEDEF), son derece yüksek düzeyde iç tutarlılık **güvenilirliği** sergilemiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değeri 0.9800 olarak belirlenmiştir. Bu değer, ölçek maddelerinin aynı yapıya ölçmekte ne kadar tutarlı olduğunu gösteren mükemmel bir göstergedir.

Ayrıca, madde toplam korelasyonları 0.8712 ile 0.9339 gibi dar ve yüksek bir aralıkta değişmektedir. Bu durum, ölçekteki her bir maddenin genel puan üzerindeki katkısının güçlü ve tutarlı olduğunu göstermektedir. Tüm madde korelasyonları 0.001 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuş ve ortalama korelasyon değeri 0.9009 olarak hesaplanmıştır. Bu istatistiksel veriler, HEDEF'in uygulamada son derece güvenilir bir araç olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin orijinal kaynak içeriğinde spesifik faktör yapılarının detaylandırılan bir faktör analizi bilgisine yer verilmemiştir. Ancak, elde edilen sonuç yüksek iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa = 0.9800) ve madde toplam korelasyonlarının homojen dağılımı, HEDEF'in büyük olasılıkla hukuki ehliyet kavramının bütüncül bir şekilde ele alan, güçlü bir şekilde tek boyutlu (unidimensional) bir yapıya sahip olduğunu düşündürmektedir. Bu durum, ölçeğin pratik uygulamada tek bir genel puan üzerinden yorumlanabilirliğini artırmaktadır.

Araç

Test Type: Geliştirme (Klinik ve Adli Değerlendirme Formu)

Format: Yapılandırılmış Klinik Değerlendirme ve Gözlem Formu

Language Available: Türkçe

Population Group: Adli psikiyatri bakımında hukuki ehliyeti şüpheli görülen klinik popülasyonlar (örn. bilişsel bozukluklar, demans, psikotik bozukluklar yaşıyan bireyler).

Age Group: Yetişkinler (Hukuki ehliyetin temel olarak yetişkin bireyler için geçerli olması nedeniyle).

Population Details: Hukuki işlemlerini gerçekleştirme yetkinliği mahkeme veya ilgili merciler tarafından sorgulanan hastalar.

Test Methodology: Klinik görüşme ve standardize edilmiş madde listesi üzerinden puanlama.

Anahtar Kelimeler

Hukuki Ehliyeti Değerlendirme Formu (HEDEF), Klinik Psikiyatri, Bilişsel Değerlendirme, Yasal Yetkinlik, Psikometrik Özellikler, Adli Tıp.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2006 (Orijinal yayın tarihi)

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımına dair ticari izin ve ücret bilgisi kaynakta belirtilmemiştir. Akademik kullanım için yayınlanmamış makaleye başvurulması gerekmektedir.

Kaynaklar

HEDEF'in geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin araştırılmasına dair temel referans aşağıdadır:

Can, Y., Sercan, M., Saatçioğlu, Ö., Soysal, H. ve Uygur, N. (2006). Hukuki Ehliyeti Değerlendirme Formu (HEDEF) geçerlilik, güvenirlik ve duyarlılığı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 9(1), 5-6.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi şu adresten indirilebilir: [hukuki-ehliyeti-degerlendirme-formu-toad.pdf](#)

Araştırma makalesine ayrıca ResearchGate üzerinden de erişim sağlanabilmektedir: [researchgate.net](#)

Hukuki Ehliyeti Değerlendirme Formu Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Detaylı madde listesine, referans gösterilen makalenin tam metninden ulaşılması gerekmektedir.